

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

СУТЬ І ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПОБУДОВІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Піддубна М. М.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Кисельова О. І.

к.ю.н.,ст. викладач кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

Актуальність. Конституція проголошує Україну соціальною державою, в якій людину, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнано найвищими соціальними цінностями. Держава створена для людини, а не навпаки – саме такий зміст мають норми Конституції, в яких визначається загальнодержавна спрямованість політики в соціальній сфері.

Для кращого розуміння того, яку роль відіграє соціальне забезпечення в побудові соціальної держави, необхідно спочатку визначити саме поняття «соціальна держава». Необхідно звернутися до історії його виникнення, адже саме вона може зрозуміло пояснити сутність цього поняття. Зародження ідеї соціальної держави пов'язане з природно – правовими традиціями античного періоду, з уявленнями Сократа, Арістотеля, Платона та інших мислителів про ідеальний державний устрій, здатний забезпечити загальне благо всіх громадян.

Виклад основного матеріалу. Саме поняття «соціальна держава» було введено в науковий обіг у середині XIX століття Лоренцом фон Штайном. Визначаючи сутність держави він писав: держава «зобов'язана підтримувати абсолютну рівність у правах для всіх різних суспільних класів та для окремої особистості, що самовизначається, завдяки своїй владі. Вона зобов'язана сприяти економічному та суспільному прогресу всіх своїх громадян, тому що за кінцевим розрахунком одного стає умовою розвитку іншого, і саме в цьому сенсі говориться про соціальну державу». Визначення поняття, яке дав Лоренц фон Штайн вважається класичним і всі дослідження в галузі соціальної держави походять від його твердження.

Якщо брати до уваги наш час, то на сучасному етапі поняття «соціальна держава» розглядається за трьома напрямками:

А) науковим – як ідею та її розвиток у цілому ряді концепцій;

Б) нормативним – як конституційний принцип, який закріплено в основних законах країн;

В) емпіричним – як реальну практику діяльність державних інститутів з вирішення соціальних проблем суспільства.

Взагалі, головне завдання соціальної держави зумовлює визначення основних принципів, які мають усвідомлюватись громадянами і реалізовуватись через діяльність державних та не державних інституцій, а саме:

- принцип загального добробуту, спрямований на повне, гарантоване забезпечення потреб громадян у необхідних матеріальних і духовних благах;

- принцип соціальної справедливості визначає міру забезпечення окремих громадян матеріальними і духовними благами відповідно до їх внеску в суспільно корисну працю;

- принцип солідарності, означає взаємодопомогу та взаємну підтримку між різними верствами та віковими групами населення і виходить із засадних моральних цінностей людського існування;

- принцип субсидіарності- це перетікання коштів від більш успішних до менш успішних за ринкових умов;

- принцип соціальної безпеки, обумовлює та гарантує безпеку людини, суспільства та держави від зовнішніх та внутрішніх загроз шляхом скоординованої системи національної безпеки а соціальної політики, розвитку системи соціального (державного та не державного) страхування, інтеграції України в міжнароднусистему соціального розвитку

Україна, нині опинилась у стані розбалансованості державних, суспільних і політичних інтересів, дестабілізації економіки, невизначеності й неузгодженості розв'язання існуючих проблем.

Сучасна соціально-політична практика розвинених демократичних країн світу свідчить про те, що найбільш успішними є ті з них, де вся система державного управління ставить на перше місце людину. Система соціального забезпечення грає в цьому питанні надзвичайно важливу роль. Без неї важко уявити собі успішну побудову соціальної держави.

Нерідко, коли мова йде про соціальне забезпечення населення, його зводять лише до підтримки знедолених, пристарілих та сиріт. Однак соціального забезпечення потребують всі верстви населення, щоб безпосередньо реалізувати свої природні, професійні та інші можливості. Соціальне забезпечення повинно стояти на сторожі інтересів людей, дбати про їх добробут, який вимірюється багатьма компонентами, а не тільки кількісно матеріальних благ. Соціальне забезпечення повинно виробити гарантії для населення, для його адаптації до ринкових відносин, а також зорієнтувати політику держави та державних інституцій на людину.

Загальна декларація прав людини, ратифікована більшістю держав світу, проголошує, що кожна людина як член суспільства має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній та культурній галузях за допомогою національних зусиль та відповідно до структури і ресурсів кожної держави .

Значну роль у забезпеченні доходів населення відіграють законодавчо встановлені мінімальні соціальні стандарти і гарантії, від рівня яких значною мірою залежить соціальна безпека громадян. Правові засади їх формування та застосування закріплені в Законі України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Держава повинна гарантувати соціальний захист на мінімальному рівні для життєзабезпечення людини Якщо держава не буде встановлювати і надавати гарантовану мінімальну соціальну допомогу, то діятимуть загрози життю і здоров'ю людини.

На відміну від деяких посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи етап розвитку переходу України від одної якості держави до іншої має непослідовний характер. Зміст держави та її діяльність закріплені Конституцією форми, ще не реалізують функції, покладені на неї суспільством щодо забезпечення його інтересів і прав громадян. Особливості реалізації української моделі свідчать про те, що для України в цьому контексті характерним є непослідовність і політична невизначеність, постійна зміна пріоритетів і партнерів у зовнішній політиці, порушення прав людини, відсутність всебічної гласності та свободи засобів масової інформації – все це не сприяє утвердженню України серед демократичних держав.

Інтеграція України в Європейський Союз і процес наближення її до європейських стандартів та структур підтримується європейською політикою сусідства. Спільні плани дій сприяють поглибленню співпраці України і ЄС. Набутий європейський досвід свідчить про те, що довготривалий успіх у

суспільствах можливий лише тоді, коли економічний і соціальний розвиток підсилюють один одного. Україна потребує нової соціальної моделі, яка передбачає відмову від старої патерналістської системи контролю і набуття більшої економічної свободи. Ця соціальна модель повинна зміцнювати соціальну справедливість згуртованість у суспільстві й не стояти на заваді економічному успіху.

Якщо вирішуючи питання про побудову соціальної держави, то необхідно зосередити свою увагу на таких чинниках :

- Відсутність єдиного законодавчого джерела соціального захисту, який би давав уявлення про соціальний захист. Це пов'язано з тим, що відсутнє чітке визначення поняття «соціальне забезпечення», в різних міжнародних актах, це поняття може трактуватися по-різному.

- Необхідність упорядкування державних нормативних актів, відповідно до міжнародних.

- Українська держава у вирішенні проблеми соціального захисту повинна використати не тільки документи, що прямо торкаються соціального забезпечення, але й ті, що охоплюють інші сфери життя, і тим самим створюють ґрунт для дії та застосування норм соціального захисту.

- Адміністративна організація, тобто створення єдиної структури законодавчих, виконавчих та судових органів у сфері соціального забезпечення, які б здійснювали політику захисту, виробляли плани та забезпечували покращання соціального становища людей, координували та організовували контроль та діяльність своїх суб'єктів, перевіряли звітність, а також в разі необхідності у взаємодії з міжнародними судами захищати порушені права та свободи осіб, надавати консультації, роз'яснення по прийняттю, зміні та використанню законодавства з даних питань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії [Електронний ресурс] : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>

2. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015

3. Іванова О.Л. Соціальна політика : теоретичні аспекти / О.Л. Іванова ; [ред. Ю.Г. Попсуєнко] ; Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”, Школа соц. роботи. – К. : КМ Академія, 2003. – 107 с.

4. Опришко В.Ф. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально- економічного та політичного розвитку суспільства і держави : моногр. / [В.Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко, О.О. Гайдулін та ін.] ; за заг. ред. В.Ф. Опришка, Ф.П. Шульженка. – К. : Нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана, 2006. – 702 с.